

I. Namen in cilj priporočila je zagotoviti enoten pristop in tehniko odvzema brisa za določitev virusa SARS-CoV-2.

Kakovostno odvzeti vzorec je pogoj za pravilen rezultat mikrobiološke preiskave. Vzorec moramo odvzeti ob pravem času, z ustreznega mesta in zadostno količino.

Nepravilno odvzeti vzorec predstavlja tveganje za tistega, ki z njim rokuje, kakovost vzorca pa na rezultat. Pri slabo odvzetem vzorcu lahko pride do lažno negativnega rezultata, kar pomeni, da ne prepoznamo pacienta, ki je okužen s koronavirusom.

Vloga medicinske sestre pri odvzemu kužnine je, da poleg odvzema brisa, pripravi ustrezne pripomočke za odvzem in uredi pravilen transport v laboratorij. Odgovorna je tudi za pravilno izpolnjene spremne podatke in poskrbi za pravilno shranjevanje odvzetega brisa do transporta. V primeru hitrega antigenskega testa pa poleg odvzema brisa pravilno izvede in odčita test. Z upoštevanjem navodil in smernic se izognemo morebitnemu ponavljanju postopka odvzema vzorca, lažnemu rezultatu ter dodatnemu obremenjevanju osebja in pacienta.

Vzorci morajo biti shranjeni v ustrezni sterilni, nepoškodovani embalaži ali v ustreznih sterilnih transportnih gojiščih. Pomembno je, da vsak vzorec pravilno označimo (osebni podatki pacienta, vrsta kužnine, mesto odvzema, datum in ura), podatki morajo biti enaki podatkom na spremnem listu. Nepravilnosti pri odvzemu in transportu lahko pomembno vplivajo na rezultate preiskav.

Vsak vzorec mora biti odzvet na varen način tako za pacienta/uporabnika kot tudi za usposobljenega zdravstvenega delavca.

II. Izvajalec odvzema brisa:

Vzorec lahko **odvzame zdravnik ali diplomirana medicinska sestra**, ustrezno usposobljena za odvzem vzorca.

Vzorec lahko odvzame **tehnik zdravstvene nege** s podeljenim strokovnim pooblastilom za odvzem brisa. Strokovno pooblastilo se pridobi z dodatnim teoretičnim in praktičnim usposabljanjem ter preverjanjem znanja. Strokovno pooblastilo se po uspešno opravljenem usposabljanju podeli za dobo enega leta. Strokovno pooblastilo se lahko podaljša, če TZN v zadnjem letu redno izvaja aktivnost odvzema brisov (vsaj 100 odvzemov letno) in se na tri leta udeleži usposabljanja oz. osvežitvene delavnice.

Diplomirana medicinska sestra	da
Dipl. babica	da
Študent zdravstvene nege (od drugega letnika naprej)	da, pod nadzorom mentorja
Zdravnik	da
Študent medicine (od drugega letnika naprej)	da, pod nadzorom mentorja
Tehnik zdravstvene nege	da, z veljavnim strokovnim pooblastilom za odvzem brisov

III. HIGIENSKI UKREPI IZVAJALCA ODVZEMA BRISA

Med celotnim postopkom odvzema brisa uporabljamo osebno varovalno opremo in izvajamo standardne higienske ukrepe:

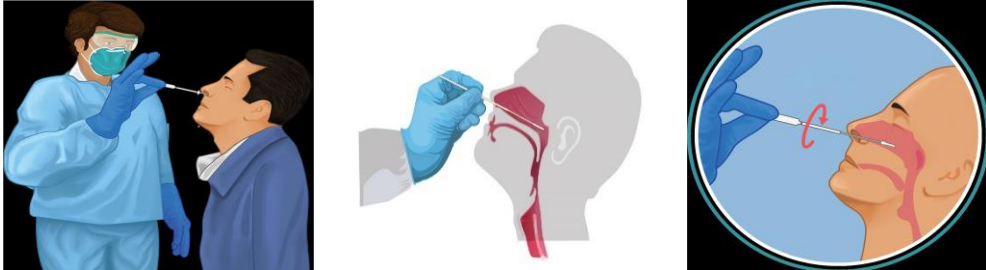

- higiena rok,
- pravilna uporaba preiskovalnih rokavic (rokavice menjamo med posameznimi pacienti),
- uporaba osebne varovalne opreme:
- respirator FFP2 in vizir **ali** respirator FFP3 in očala, ki tesnijo,
- vodoodbojni zaščitni plašč,
- zaščita za lase.

IV. IZVEDBA POSTOPKA ODVZEMA BRISA

1.	<p>Med celotnim postopkom odvzema brisa uporabljamo osebno varovalno opremo in izvajamo standardne higienske ukrepe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • razkužimo roke, • namestimo vodoodbojni zaščitni plašč s stisnjenimi rokavi, • razkužimo roke, • namestimo pokrivalo za lase, • razkužimo roke, • namestimo masko FFP2 ali FFP3, • razkužimo roke, • namestimo vizir ali očala, ki tesnijo, • razkužimo roke.	Uporaba ustrezne OVO ščiti osebo pred okužbo z virusom SARS-CoV-2 in preprečuje prenos okužbe med pacienti/uporabniki.
2.	<p>Ustrezno pripravimo prostor (pred odvzemom brisa ga moramo prezračiti, zagotovljena mora biti ustrezna temperatura). Razkužimo neposredno okolico pacienta (mizico, pacientov stol za vsakim pacientom).</p>	S tem preprečimo možnost prenosa okužbe in zagotovimo ustrezne pogoje za delo.
3.	<p>Priprava materiala:</p> <ul style="list-style-type: none"> • razkužilo za roke, • razkužilo za površine, • preiskovalne rokavice, • osebna varovalna oprema, • set z brisom (palčka in epruveta) z upogljivo palčko in ustreznim transportnim gojiščem (tulec ustrezno označimo z imenom, priimkom ter datumom rojstva) za PCR, • bris, testna kasetna in pufer za HAG, • PVC vrečke za vložitev odvzetega brisa, • zabojnik za infektivne odpadke.	Zagotovimo nemoteno delo.
4.	<p>Priprava izvajalca Pred začetkom posega si razkužimo roke in namestimo rokavice.</p>	Preprečimo možnost prenosa okužbe.
5.	<p>Priprava pacienta Pacient ima nameščeno kirurško masko. Prosimo ga, da si med odvzemom brisa masko namesti samo preko ust.</p> <p>Pacientu razložimo postopek in ga pomirimo ter ga pridobimo za sodelovanje. Prosimo ga, da za približno 70 stopinj nagne glavo nazaj.</p>	<p>Zmanjšamo tveganje za prenos okužbe.</p> <p>Tako pacienta pridobimo za sodelovanje in zmanjšamo morebitni strah pred odvzemom. Lažje izvedemo sam odvzem brisa.</p>

6.	Postopek odvzema brisa nazofarinksa: <ul style="list-style-type: none"> • previdno odstranimo palčko iz ovoja, • nato nežno in počasi skozi nosnico, vzporedno z nebom (ne navzgor) prodiramo do stene farinksa, • palčko nežno podrgnemo in zavrtimo okrog osi 3- do 5-krat, bris pustimo nekaj sekund na mestu, da se absorbira izloček, • nato ga z vrtenjem okrog osi počasi odstranimo iz nosnice.	Zagotovimo pravilen odvzem brisa in se s tem izognemo morebitnemu ponavljanju postopka odvzema vzorca, lažnemu rezultatu ter dodatnemu obremenjevanju osebja in pacienta.
		
7.	Postopek odvzema brisa iz orofarinksa (žrela): <ul style="list-style-type: none"> • previdno odstranimo palčko iz ovoja; • z lesenim loparčkom potisnemo jezik rahlo navzdol, nato nežno in počasi vstavimo palčko skozi usta do stene žrela. Pazimo, da se ob tem ne dotaknemo jezika, zob in dlesni; • s palčko nežno podrgnemo in zavrtimo bris okrog osi 3- do 5-krat. 	Če odvzem brisa iz nazofarinksa ni možen, je alternativno mesto odvzema lahko orofarinksa (žrelo). Priporočamo, da bris orofarinksa kombinirate z brisom sprednjega dela nosu (glej točko 8). Zagotovimo pravilen odvzem brisa in se s tem izognemo morebitnemu ponavljanju postopka odvzema vzorca, lažnemu rezultatu ter dodatnemu obremenjevanju osebja in pacienta.
8.	Postopek odvzema brisa iz sprednjega dela nosu: <ul style="list-style-type: none"> • previdno odstranimo palčko iz ovoja, • nato nežno in počasi vstavimo palčko v nos za približno 1 do 1,5 cm pri odraslem oz. 0,5 cm pri otroku, • s palčko obkrožimo in pobrišemo celoten obod sluznice hrustančnega predela nosnice vsaj 4-krat, • nato počasi odstranimo bris iz nosnice in enako ponovimo v drugi nosnici.	Če odvzem iz nazofarinksa ni možen, je alternativno mesto odvzema lahko sprednji del nosu. Kombinacija brisa žrela in nato sprednjega dela nosu z isto palčko je enakovreden brisu nazofarinksa. Zagotovimo pravilen odvzem brisa in se s tem izognemo morebitnemu ponavljanju postopka odvzema vzorca, lažnemu rezultatu ter dodatnemu obremenjevanju osebja in pacienta.

Navodilo za delo

Priporočila za odvzema brisa za morebitne respiratorno diagnostiko okužbe z virusom SARS-CoV-2

Številka dokumenta: UČE ND 13
Stran od strani: 4/6
Velja od: 12. 9. 2022
Izdaja: 3. verzija

		
9.	Priprava brisa in transport v laboratorij Bris vložimo v posebno transportno gojišče za respiratorne viruse, če gre bris na PCR. V primeru HAG uporabimo suhi bris. Paličico brisa odlomimo na označenem mestu (lomljenje na črtici je pravilno in preprosto). Paličice ne smemo lomiti na silo, ker dolžina paličice potem ne ustreza posodici z gojiščem in ob odprtju (v laboratoriju) pride do razlitja, škropljenja in kontaminacije. Epruveto s transportnim gojiščem zapakiramo v dvojno PVC vrečko. Priložimo spremni list.	Zagotovimo pravilen odvzem brisa in se s tem izognemo morebitnemu ponavljanju postopka odvzema vzorca, lažnemu rezultatu ter dodatnemu obremenjevanju osebja in pacienta.
10.	Odstranimo rokavice in si razkužimo roke.	Preprečimo možnost prenosa okužbe.
11.	Transport mora biti opravljen v najkrajšem možnem času po odvzemu, praviloma v dveh urah. Če kužnine ni mogoče takoj transportirati v laboratorij, jo hranimo v hladilniku pri temperaturi od 2 do 8 °C. Bris v tekočem gojišču lahko hranimo do 72 ur v hladilniku pri temperaturi od 2 do 8 °C	Preprečimo možnost napake in zagotovimo ustrezno kužnino.
12.	Hitri antigenski test Za odvzem brisa glej točke 5, 6, 7, 8, 9 tega dokumenta. Za izvedbo HAG upoštevaj navodila proizvajalca hitrega antigeneskega testa.	Zagotovimo pravilen odvzem brisa in analizo vzorca, s tem se izognemo morebitnemu nepravilnemu rezultatu, ponavljanju postopka odvzema vzorca ter dodatnemu obremenjevanju osebja in pacienta.
13.	Po odvzemu brisa pripomočke zavržemo v infektivne odpadke.	Preprečimo možnost prenosa okužbe.
14.	Pred ponovnim odvzemom brisa drugemu pacientu stol obrišemo z razkužilom za površine.	Preprečimo možnost prenosa okužbe.
15.	Osebn varovalno opremo odstranimo po protokolu: <ul style="list-style-type: none"> • odstranimo rokavice, • razkužimo si roke, • odstranimo vodoodbojni zaščitni plašč s stisnjenimi rokavi, • razkužimo si roke,	Preprečimo možnost prenosa okužbe.

Navodilo za delo

Priporočila za odvzema brisa za respiratorno diagnostiko okužbe z virusom SARS-CoV-2

Številka dokumenta: UČE ND 13
Stran od strani: 5/6
Velja od: 12. 9. 2022
Izdaja: 3. verzija

<ul style="list-style-type: none"> • odstranimo pokrivalo za lase, • razkužimo si roke, • odstranimo vizir/očala, • razkužimo si roke, • odstranimo zaščitno masko, • razkužimo si roke. <p>Uporabljeno osebno varovalno opremo zavržemo med infektivne odpadke.</p>	
---	--

V. PREGLED ZADNJIH SPREMEMB V DOKUMENTU

Datum	Poglavje	Sprememba
12. 9. 2022	II. Izvajalec odvzema brisa	Tehnik zdravstvene nege z veljavnim strokovnim pooblastilom
12. 9. 2022	IV dodana točka 7	Odvzem brisa orofarinksa
12. 9. 2022	IV dodana točka 8	Odvzem brisa sprednjega dela nosu
12. 9. 2022	IV točka 15	Dodan vrstni red odstranjevanja OVO

Avtorji izvirnega dokumenta, marec 2021: Zdenka KRAMAR, mag. zdr. nege, doc. dr. Viktorija TOMIČ, dr. med., spec. klin. mikrobiologije, Alenka TROP SKAZA, dr. med., spec. epidemiologije (NIJZ), prim. Simona REPAR BORENŠEK, dr. med. družinske medicine, Barbara BUKOVNIK, mag. zdr. nege, Ivanka LIMONŠEK, dipl. m. s., univ. dipl. org., Marija KOHEK, dipl. m. s., MSc (Avstrija), Jana LAVTIŽAR, mag. zdr. nege, Anita PRELEC, dipl. m. s., MSc (UK).

Revizijo dokumenta septembra 2022 opravili: mag. zdr. nege, Anita Prelec, dipl. m. s., MSc (UK), Draga Štromajer, dipl. m. s., Marija Tomažič, dipl. m. s., spec., doc. dr. Viktorija Tomič, dr. med., spec. klin. mikrobiologije

Literatura in viri:

Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano, 2020. Odvzem brisa pri sumu na okužbo s koronavirusom SARS-CoV-2. Dostopno na: <https://www.youtube.com/watch?v=VqhQJG7JX1g> [1. 9. 2022].

National Services Scotland, 2021, version 8.4. COVID-19: Guidance for Sampling and Laboratory Investigations. Dostopno na: https://hpspubsrepo.blob.core.windows.net/hps-website/nss/2937/documents/1_covid-19-guidance-for-laboratories.pdf [1. 9. 2022].

US Drugs and Food Administration, 2021. Coronavirus (COVID-19) Update: Daily Roundup. Dostopno na: <https://www.fda.gov/news-events/press-announcements/coronavirus-covid-19-update-daily-roundup> [9. 2. 2021].

Centers for Diseases Control and Prevention, 2021. Interim Guidelines for Collecting, Handling, and Testing Clinical Specimens from Persons for Coronavirus Disease (COVID-19). Dostopno na: <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/lab/guidelines-clinical-specimens.html> [1. 9. 2022].

COVID-19 Sample Collection Nasopharyngeal and Nasal Swabs, 2021. Office of Public Health Laboratory. Louisiana Department of Health. Dostopno na: [COVID19_Sample_Collection_Nasopharyngeal_and_NasalSwab.pdf](https://www.louisiana.gov/files/assets/COVID19_Sample_Collection_Nasopharyngeal_and_NasalSwab.pdf) [1. 9. 2022].

Navodilo za delo

Priporočila za odvzema brisa za respiratorno diagnostiko okužbe z virusom SARS-CoV-2

Številka dokumenta: UČE ND 13
Stran od strani: 6/6
Velja od: 12. 9. 2022
Izdaja: 3. verzija

Public Health England, 2021. Suspected COVID-19 cases - Which samples should be taken? Dostopno na:

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/866111/COVID-19_Suspected_cases_samples_taken_A3_poster_AandE_09.pdf [1. 9. 2022].

Queensland Government, 2021. Testing and fever clinics — coronavirus (COVID-19). Dostopno na: <https://www.qld.gov.au/health/conditions/health-alerts/coronavirus-covid-19/take-action/testing-and-fever-clinics> [1. 9. 2022].